

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра інструментально-виконавської майстерності



«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ

«07» 12 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ГІТАРА**

для студентів
спеціальності: 025 «Музичне мистецтво»
освітнього рівня: другий (магістерський)
освітньо-професійної програми: 025.00.01 Музичне мистецтво



Київ-2021

Розробник: Тущенко Михайло Михайлович, старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності.

Викладачі: Тущенко Михайло Михайлович, старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності; Мітін Євген Володимирович, викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

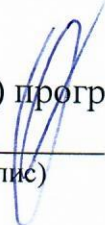
Протокол № 2 від «09» вересня 2021 року

Завідувач кафедри  Катерина ЗАВАЛКО
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) 025.00.01 Музичне мистецтво (назва освітньої програми)

«__» _____ 2021 року

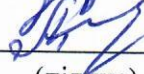
Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи)  Ольга ОЛЕКСЮК
(підпис)

Робочу програму перевірено

«__» _____ 2021 року

Заступник директора

з науково-методичної та навчальної роботи  Алла ТАРАННИК
(підпис)

Пролонговано:

На 2021/2022 н.р. _____ (_____), «09» вересня 2021 р., протокол № 2
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів/ годин	2/60	
Курс	VI	
Семестр	11	
Кількість змістових модулів за розподілом:	4	
Обсяг кредитів	2	
Обсяг годин, у тому числі:	60 годин	
Лабораторні	20 годин	
Модульний контроль	4 години	
Семестровий контроль	30 годин	
Самостійна робота	6 годин	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – формування та удосконалення інструментально-виконавської компетентності, розвиток творчого потенціалу студента у процесі засвоєння концертного репертуару для гітари; підготовка студента до інструментально-виконавської діяльності, володіння методами навчання гри на музичному інструменті та методикою викладання музичного інструмента у вищій школі.

Завдання навчальної дисципліни - виховання комплексу компетентностей студента.

Програмні компетентності		
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 2	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК 4	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК 5	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК 6	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	ЗК 8	Здатність працювати в міжнародному контексті.
	ЗК 9	Здатність працювати автономно.

Спеціальні компетентності (СК)	СК 1	Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
	СК 2	Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
	СК 3	Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти (по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики / звукорежисерської практики обробки звуку).
	СК 4	Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / педагогічній діяльності.
	СК 5	Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
	СК 6	Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.
	СК 7	Здатність аналізувати виконання музичних творів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
	СК 8	Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

3. Програмні результати навчання

	РН 1	Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.
	РН 2	Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.
	РН 3	Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
	РН 4	Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
	РН 5	Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
	РН 6	Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
	РН 7	Здійснювати викладання гри на інструменті/методики музичної освіти з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.
	РН 9	Здійснювати ефективне управління мистецькими проектами, зокрема, їх планування та ресурсне забезпечення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- вільно володіти музичним інструментом, уміти використовувати його у концертно-виконавській діяльності; мати навички читання нот з аркуша, транспонування, добору музики на слух; володіти методами навчання гри на музичних інструментах; бути здатним організувати інструментальне музикування школярів у початкових мистецьких навчальних закладах;
- мати ціннісно орієнтовану позицію; загальнокультурну ерудицію, світогляд; розуміти сутність і соціальну значущість майбутньої професії; бути здатним до збереження національних духовних традицій;
- уміти самостійно вишукувати та обробляти інформацію з різних джерел для розгляду конкретних питань; мати здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- та відеоматеріал, для професійної діяльності;
- бути готовим до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямовувати свої вміння на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнути до особистісно-професійного лідерства та успіху.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами Робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Модульний контроль	Семестровий контроль	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1							
Реалізація художньо-виконавської програми з основного музичного інструменту.							
Тема 1 Розвиток навичок стильової і жанрової інтерпретації творів.	5						
Тема 2 Розвиток навичок стильової і жанрової інтерпретації творів.	5						3
Модульний контроль			2				
Разом	10		2				3
Змістовий модуль 2							
Концертний виступ у системі виконавської практики студента-магістранта.							
Тема 1 Опанування музичних творів кантиленного характеру.	5						
Тема 2 Концертний виступ та його педагогічний і концептуально-виконавський аналіз.	5						3

Модульний контроль			2				
Семестровий контроль	30						
Разом	40		2				3
Усього за 11 семестр	60		4	30	20		6

5. Програма навчальної дисципліни «Музичний інструмент. Гітара»

Змістовий модуль 1 (6 курс 11 семестр)

Реалізація художньо-виконавської програми з основного музичного інструменту.

Тема 1.1 Розвиток навичок стильової і жанрової інтерпретації творів. Робота над програмовими творами. Аналіз аудіо-запису виконаних студентом творів.

Основна література: 2 - 4

Додаткова література: 1 - 10

Тема 1.2. Розширення музичного світогляду. Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності творів. Характеристика рис кожного музичного твору.

Основна література: 2 - 4.

Додаткова література: 1 - 10

Змістовий модуль 2 (6 курс 11 семестр)

Концертний виступ у системі виконавської практики студента-магістранта.

Тема 2.1. Етапи підготовки студента - магістра до концертного виступу. Підготовка концертної програми до виконавського втілення в умовах публічного концертного виступу. Формування артистизму у перед концертний період (на репетиційних заняттях).

Основна література: 2 - 4

Додаткова література: 1 - 10

Тема 2.2. Концертний виступ та його педагогічний і концептуально-виконавський аналіз. Основні форми концертно-виконавської діяльності майбутнього викладача класу гітари.

Основна література: 2 - 4

Додаткова література: 1 - 6

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лабораторних занять	1	10	10	10	10
Робота на лабораторному занятті	10	10	100	10	100
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
Контрольне модульне прослуховування	25	1	25	1	25
Разом			140		140
Максимальна кількість балів		280			
Розрахунок коефіцієнта		Усього за період роботи до екзамену 280 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта 4,7), екзамен – 40 балів.			

6.2. Завдання для самостійної роботи студента

№	Зміст завдання	К-сть годин	Академічний Контроль	Бали
1.	Органічне поєднання художньої та технічної робіт під час відпрацювання художніх творів.	3	Грамотне прочитання нотного тексту 1 Опрацювання правильної аплікатури 1 Відпрацювання штрихової техніки на технічному матеріалі 1 Робота над різноманітністю динаміки 1 Робота над агогікою 1	5
2.	Аналіз форми творів, їх тематики, мелодичних кульмінацій, гармонічної мови та інших характерних виражальних засобів.	3	Перегляд потрібних записів 1 Порівняння інтерпретацій 1 Висловлення власної думки 1 Аналіз труднощів 1 Оригінальність підходу до розгляду проблеми 1	5
Усього за семестр		6		10

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форми проведення	Критерії оцінювання	Бали
Модульний контроль 1		
Прослухування під час роботи в класі	знання тексту	8
	відпрацювання технічних труднощів	9
	розуміння стильових особливостей	8
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 2		
Прослухування під час роботи в класі	знання тексту	8
	техніка виконання, інтонаційна точність	8
	подолання труднощів	9
	виконання поліфонічної тканини	9
Максимальна кількість балів		25

За необхідності модульний контроль, залік, екзамен відбуваються за допомогою мережі інтернет, дистанційно.

Студент записує відео матеріал зі своєю програмою (своє виконання) на відповідному обладнанні (відео чи фото камеру, телефон з камерою тощо) та завантажує його в спеціально створену папку на гугл-диску.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Екзамен – відкрите виконання однієї частини поліфонічного твору та твору великої форми – 40 балів.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками. Високий рівень виконання навчального матеріалу з дотриманням авторського тексту, темпу, динамічних відтінків, агогічних відхилень, ритмічних конфігурацій та мелізмів, чисте, стабільне, технічне

		виконання музичного твору. Звук у всіх його проявах (динаміка, тембр, артикуляція, ритм) відповідає художній образності. Якість володіння засобами і прийомами музичної виразності у розкритті інтонаційно-виражальних можливостей інструмента відмінна. Відчуття форми і стилю твору; здатність до власної інтерпретації твору; високий рівень комунікативних умінь, артистизму та сценічної культури.
В	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок. Високий рівень виконання навчального матеріалу: виконання чисте, стабільне, технічне з дотриманням авторського тексту, темпу, динамічних відтінків, ритмічних конфігурацій та мелізмів; належний рівень володіння штриховою технікою та звуком (динаміка, тембр, артикуляція, ритм). Якість володіння засобами і прийомами музичної виразності у розкритті інтонаційно-виражальних можливостей інструмента на належному художньо-технічному рівні.
С	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок. Виконання на належному художньо-технічному рівні з дотриманням авторського тексту, темпу, динамічних відтінків, ритмічних конфігурацій та мелізмів. Артикуляція відповідає художній образності. Якість володіння засобами і прийомами музичної виразності у розкритті інтонаційно-виражальних можливостей інструмента добра. Інтерпретація відповідає художньому змісту музичного твору (з елементами творчості).
Д	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності. Посередній рівень виконання навчального матеріалу з неповним дотриманням авторського тексту, темпу, динамічних відтінків, ритмічних конфігурацій та мелізмів; гра нестабільна, технічно недовершена, допускаються неточності нотного тексту. Артикуляція відповідає розкриттю музичного твору. Володіння інтонаційно-виражальними засобами музичної виразності задовільне. Погане відчуття стилю твору; посередній рівень комунікативних умінь, артистизму та сценічної культури.
Е	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь). Виконання навчального матеріалу на посередньому художньо-технічному рівні з неповним дотриманням авторського тексту, темпу, динамічних відтінків, ритмічних конфігурацій та мелізмів; гра нестабільна, технічно неповна, допускаються неточності нотного тексту.

FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання. Низький рівень виконання навчального матеріалу: гра нестабільна, мають місце зупинки, "бруд" при відтворенні нотного тексту. Артикуляція не відповідає розкриттю художнього змісту музичного твору. Володіння інтонаційно-виражальними засобами музичної виразності незадовільне.
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни. Низький рівень виконання навчального матеріалу: гра нестабільна, з зупинками та повторами складних фрагментів твору з недотриманням авторського тексту, темпу, динамічних відтінків; низький рівень володіння штриховою технікою та звуком. Артикуляція не відповідає розкриттю художнього змісту музичного твору. Володіння інтонаційно-виражальними засобами музичної виразності незадовільне. Поверхневе виконання, недотримання стилю твору; низький рівень комунікативних умінь, артистизму та сценічної культури.

Шкала відповідності оцінок за екзамен.

Бали	Критерії
35 – 40	Студент продемонстрував досконале володіння музичним інструментом. Технічна майстерність на необхідному рівні. Складність програми відповідає вимогам. В грі присутнє відчуття стилю музики, що виконується. Гра стабільна, без текстових помилок.
30 – 34	Студент продемонстрував дуже добре володіння музичним інструментом. Допустив незначні випадкові технічні огріхи, які суттєво не впливають на загальну картину технічної майстерності. Складність програми відповідає вимогам. В грі присутнє відчуття стилю музики, що виконується. Гра відносно стабільна, проте мають місце незначні текстові неточності, які не порушують форми творів і не впливають на цілісне їх сприйняття.
25 – 29	Студент продемонстрував добрий рівень володіння музичним інструментом. Технічна майстерність добра, але допущені артикуляційні, темпоритмічні неточності у виконанні. Рівень складності програми відповідає вимогам, проте відчуття стилю, характеру музики та фразування не завжди логічне і переконливе.

	Мають місце деякі текстові неточності.
19 – 24	Студент продемонстрував достатній рівень володіння музичним інструментом. Виявив недосконале володіння засобами художньої виразності. Рівень складності програми середній або завищений щодо його виконавських можливостей. Розуміння стилю фрагментарне, фразування непереконливе. Використання динаміки і агогіки дещо хаотичне, непродумане. Артистизм невиразний. Виконання недостатньо стабільне. Текст відтворений з численними неточностями.
10 – 18	Студент продемонстрував посередній рівень володіння музичним інструментом. Виявив обмежені технічні можливості. Складність програми невисока. Не охоплена форма творів, нелогічне фразування. Мало використовує засоби художньої виразності – динаміку, агогіку. Артистизм не виявлений. Виконання програми нестабільне.
1 – 9	Виявлений низький рівень володіння інструментом. Неякісне звуковидобування, значні проблеми з метроритмом. Складність програми недостатня, несформоване відчуття стилю, нерозуміння характеру музичних творів, невміння фразувати. Відсутній артистизм виконання. У тексті допущена велика кількість грубих помилок. Гра нестабільна.

7. Навчально-методична карта дисципліни «Музичний інструмент. Гітара»

6 курс

Аудиторні (лабораторні) заняття – 20 год. Самостійна робота - 6 год. Модульний контроль - 4 год.

Семестровий контроль – 30 год.

Рік навчання	6		
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2
Назва модуля	Реалізація художньо-виконавської програми з основного музичного інструменту		Концертний виступ у системі виконавської практики студента-магістранта
Кількість балів за модуль	100 балів		100 балів
Теми занять та кількість балів	Розвиток навичок стильової і жанрової інтерпретації творів.	Розширення музичного світогляду.	Етапи підготовки студента - магістра до концертного виступу Концертний виступ та його педагогічний і концептуально-виконавський аналіз.
Самостійна робота та кількість балів	5 балів		5 балів
Види поточного контролю та кількість балів	Модульне контрольне прослуховування (25 балів)		Модульне контрольне прослуховування (25 балів)
Підсумковий рейтинговий бал	Усього за період роботи до екзамену 280 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 4,7); екзамен - 40 балів.		
Підсумковий контроль	Екзамен 40 балів		

Екзаменаційні вимоги

Програма екзамену складається з творів, різних за змістом, стилем, фактурою і формою, яка повинна максимально відтворювати рівень виконавських навичок і умінь студента, рівень його загальної музичної культури.

Програма екзамену повинна включати:

- поліфонічний твір;
- твір великої форми (сонатне алегро, рондо, частина концерту, варіації);
- дві різнохарактерні п'єси (інструментальні мініатюри).

Зразки екзаменаційної програм з музичного інструменту

I варіант

1. Й.С.Бах Прелюдія, фуга та алегро з сюїти Ре мажор.
2. Д. Агуадо Анданте та Рондо
3. Х.Родриго Три іспанських танця
4. Е.Віла-Лобос Шоро.

II варіант

1. Д.Брещанелло Партита Мі мінор.
2. М.Джуліані Варіації на тему іспанської фолії.
3. А.Барріос Вальс № 4.
4. Р.Діенс « Фуоко».

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс, часть 2 «Интонация»/ Б.Асафьев. – М.: Музыка, 1971 (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка-2 екземпляри).
2. Бендерский Л. Страницы истории исполнительства на народных инструментах /Л. Бендерський. - М.: Музыка, 1983г (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка-1 екземпляр).
3. Давидов М. Проблемы развития академического народно-инструментального искусства в Украине. /М. Давидов. –К: вид.ім.О.Телиги, 1998р ,207 с.(В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка-2 екземпляри).
4. Давидов М. Проблемы збереження і розвитку академического народно-инструментального искусства /М. Давидов. – Київ, Луцьк: ВАТ, Волинська обл. друкарня, 2008,404с. (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка-2 екземпляри).

Додаткова

1. Коган .Г. У врат мастерства, Работа пианиста, /Г.Коган. - М., Музыка,1958.
2. Кременштейн Б. Самостоятельная работа пианиста./ Б. .Кременштейн. - М., Музыка, 1965.
3. Лысенко М., Михеев Б. Школа игры на четырехструнной домре. /М. Лысенко., Б.Михеев. -К., – 1989.
4. ЛысенкоМ.Методика обучения на домре /М.Лысенко. - К., МузичнаУкраїна, 1990.
5. Мартинсен К. Индивидуальная фортепианная техника /К.Мартинсен. - М., Музыка, 1990.
6. Назаров И. Основы музыкально-исполнительской техники и метод её совершенствования /И.Назаров. - М., Музыка, 1983.
7. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры /Г.Нейгауз. – М., Музыка, 1982.
8. Флеш К. Искусство скрипичной игры /К.Флеш. - М., Музыка.1960
9. Ципин Т. Обучение игре на фортепиано /Т.Ципин. - М., Музыка, 1984.
10. Шапов А. Фортепианная педагогіка /А.Шапов. - М., Музыка, 1960.

Основна нотна література для гітари

1. Агафшин П. Школа игры на шестиструнной гитаре/Агафшин П -М., 1987(В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка-1 екземпляр).
2. Альбом пьес для шестиструнной гитары /Вип.1.-Киев., 1976 (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка-1 екземпляр).
3. Барриос А. Произведения для шестиструнной гитары /А. Барриос-М., 1989 (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка-1 екземпляр).
4. Вещицкий П. Самоучитель игры на шестиструнной гитаре /П.Вещицкий.-М.,1988 (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка-1 екземпляр).
5. Пьесы для шестиструнной гитары из репертуара А. Сеговии.-выпуск 2,3,1983,1984 (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка-1 екземпляр).
6. Пьесы для шестиструнной гитары из репертуара А. Иванова-Крамского-- М., 1983 (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка-1 екземпляр).

Нотні збірники для гітари

1. Bach J.S. Lautenwerke/Musicaperchitarra/J.S.Bach.-Budapest.,1980
2. Bach J.S. Buch fur die Gitarre. / J.S.Bach-Leipzig.,1952
3. Брауэр Л. Произведения для шестиструнной гитары./Л.Брауэр-М.,1986
4. Гаврилов А. Популярные пьесы для шестиструнной гитары./А.Гаврилов-Скат.,1998
5. Иванов-Крамской А. Школа игры на шестиструнной гитаре/А. Иванов-Крамской.-М.,1968
6. Иванов-Крамской А. Школа игры на шестиструнной гитаре./А. Иванов-Крамской- М.,1989
7. Каркасси М. Школа игры на шестиструнной гитаре/М.Каркасси.-М.,1988
8. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры/Г.Нейгауз-М.,1988
9. Кордосо Х. Пьесы для шестиструнной гитары-/Х.Кордосо-М.,1999
10. Кирьянов Н. Школа игры на шестиструнной гитаре/Н.Кирьянов.-М.,1991
11. Klassiker der gittare. Band 1.Leipzig.,1977
12. Klassiker der gittare. Band 2.Leipzig.,1978
13. Klassiker der gittare. Band 3. Leipzig.,1979
14. Klassiker der gittare. Band 4. Leipzig.,1980
15. Klassiker der gittare. Band 5.Leipzig.,1981
16. Кузин Ю. Азбука гитариста в 3-х частях/Ю.Кузин-Новосиб.,1999
17. Ларичев Е. Самоучитель игры на шестиструнной гитаре/Е.Ларичев.-М.,1971
18. Ларичев Е. Классическая шестиструнная гитара/Е.Ларичев.-М.,2000
19. Латиноамериканская музыка для шестиструнной гитары.М.,1969
20. Лютневая музыка эпохи ренессанса. Вып.1-.Лейпциг.1981
21. Морено-Торроба Ф. Произведения для шестиструнной гитары./Ф.Морено-Торроба
22. Произведения для шестиструнной гитары.-Л.,1981
23. Пухоль Э. Школа игры на шестиструнной гитаре./Е.Пухоль-М.,1987
24. Таррега Ф. Избранные произведения для шестиструнной гитары./Ф.Таррега- М.,1983